

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

Hvorfor skal mit barn lære **ENGELSK?**

Tekst af Aase Brick-Hansen og Poul Otto Mortensen

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?

Hvorfor skal mit barn lære engelsk?

Forfatter: Aase Brick-Hansen, lærer og lærebogsforfatter og Poul Otto Mortensen, lektor, cand.pæd. og lærebogsforfatter

Hæfterne: "Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?"

Redaktør: Helge Christiansen, konsulent, cand.pæd.

Journalistisk bearbejdning og medredaktør: Lis Agerbæk Jørgensen, journalist

Grafisk tilrettelæggelse: Lizzi Ege Johansen, Skole og Samfund

© Skole og Samfund, Danmarks Lærerforening og Kommunernes Landsforening, 2006

Skole og Samfund

Kvægtorvsgade 1
1710 København V
Tlf. 3326 1721
Fax 3326 1722
E-mail post@skole-samfund.dk
www.skole-samfund.dk

Danmarks Lærerforening

Vandkunsten 12
1467 København K
Tlf. 3369 6300
Fax 3369 6333
E-mail dlf@dlf.org
www.dlf.org

Kommunernes Landsforening

Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
Fax 3370 3371
E-mail kl@kl.dk
www.kl.dk

Hæfterne har modtaget økonomisk støtte fra Undervisningsministeriet

ISBN-10: 87-91147-51-4

ISBN-13: 978-87-91147-51-7

Forsidefotos: Pia Burmølle
Bagsidefotos: Pia Burmølle og Søren Hartvig
Layout og produktion: Elbo Grafisk A/S

Hæftet "Hvorfor skal mit barn lære engelsk?" samt de andre hæfter i serien
"Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?"
kan dels gratis downloades fra www.skole-samfund.dk, www.dlf.org, www.kl.dk,
og dels købes hos Skole og Samfund

Hvorfor skal mit barn lære ENGELSK?

Tekst af Aase Brick-Hansen og Poul Otto Mortensen

INDHOLD

Forældresamarbejde giver succes i skolen	4
Hvorfor skal mit barn lære engelsk?	6
Hvad siger loven?	9
Hvilke krav stilles der til kvaliteten af engelskundervisningen?	10
Evaluering	14
Sådan foregår undervisningen	18
Et eksempel fra praksis	24
Hvorfor foregår undervisningen sådan?	26
Hvorfor skal eleverne arbejde med den internationale dimension?	28
A Danish way	30

Forældresamarbejde

giver SUCCES i skolen

Hvis du er interesseret i, hvordan skolen både kan være et godt lære- og værested for dit barn, er der information og inspiration at hente i dette og seks andre hæfter i samme serie.

Et samarbejde mellem forældre og skole bliver stadig mere nødvendigt. Mange forældre er interesserede i at bakke op om skolens arbejde, men de kan være i tvivl om, hvordan de kan gøre det.

Det er vigtigt for elevernes faglige og personlige udvikling, at forældrene er interesserede i deres børns undervisning og deltager aktivt i et samarbejde. Det viser den daglige erfaring fra skolerne, men det er også dokumenteret med videnskabelige undersøgelser, både her i Danmark og i en række andre lande.

Samarbejdet bygger på en frugtbar dialog mellem skole og forældre, således at begge parter lytter til og respekterer hinandens meninger.

I en serie, der består af syv hæfter, fortæller forskellige forfattere om forældresamarbejde og om skolens fag i dag. Hæfterne kan læses og diskuteres hjemme, til forældremøder, til forældresamtaler, til kontaktforsældremøder og inspirere til diskussioner i skolebestyrelserne.

”Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?”. Det er den fælles overskrift for alle hæfterne. Samarbejde mellem skole og hjem betyder, at børnene lærer mere, og det kan skabe et trygt miljø og gode, fælles oplevelser for lærere, elever og forældre.

DEN ENESTE RIGTIGE METODE FINDES IKKE

Og endelig vil vi gerne slå fast en gang for alle: Der findes ikke én bestemt, rigtig metode at undervise på. Eksemplerne på undervisningsforløb i disse hæfter kan bruges som inspiration, og de konkretiserer, hvordan målene for undervisningen kan realiseres. Men det betyder ikke, at vi i disse hæfter har vist den eneste rigtige måde at gøre tingene på. Der findes mange løsninger på, hvordan ”Fælles Mål” kan nås, så andre måder og forslag, som lærere og forældre lokalt har udarbejdet, kan være lige så gode som forslagene i disse hæfter.

OVERSIGT OVER HÆFTERNE:

- Nr. 1. Forældre som aktive medspillere i skolen
- Nr. 2: Hvad skal børnene lære
– i skolen og som hjemmearbejde?
- Nr. 3: Det skal dit barn lære i dansk
- Nr. 4: Derfor har vi matematik i skolen
- Nr. 5: Hvorfor skal mit barn lære engelsk?
- Nr. 6: Naturfag i skolen
- Nr. 7: Glæden ved at skabe og forme
– om de praktisk-musiske fag i skolen

Hæfterne er udgivet i samarbejde mellem Skole og Samfund, Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening og støttes økonomisk af Undervisningsministeriet. Det viser noget om emnets vigtighed, at disse fire parter er fælles om et projekt om forældresamarbejde.

FOTO: SØREN HARTVIG

Hvorfor skal mit barn lære ENGELSK?

Det spørgsmål hører man så godt som aldrig forældre stille til deres barns lærer eller skole. Hvorfor egentlig ikke? Hvad er det, der gør, at det åbenbart er selvindlysende, at engelsk er vigtigt?

Undersøgelser blandt danske forældre viser, at et stort flertal mener, at det er lige så vigtigt eller endog vigtigere for deres barn at lære engelsk end dansk.

Det er ikke et dansk fænomen. Over hele verden er trenden, at børn skal lære engelsk, og at børn skal starte tidligt på engelskundervisningen. Danmark er i international sammenhæng et af de lande, hvor eleverne starter senest på det første fremmedsprog, som næsten altid er engelsk.

HVAD ER DET, DER ER SKET, SOM GØR ENGELSK SÅ VIGTIGT?

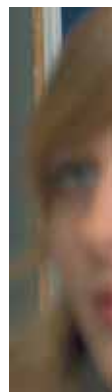
Siden de fleste forældre selv gik i skole, er der sket meget med den rolle, som engelsk indtager i Danmark og i verden. Mange forældre husker stadig engelsk som et fag, som de først og fremmest mødte i skolen, og deres møde med det var begrænset til skolens undervisning.

Børn og unge oplever i dag faget som noget, man har brug for at kunne, for at kunne gøre andre ting. Vi vil i dag kalde det at lære engelsk at tilegne sig et nødvendigt redskab eller et værktøj. Hermed er faget på linje med andre faglige redskaber som at læse, at skri-

ve, at anvende matematik og at kunne benytte informationsteknologi. Engelsk er på mange måder blevet nøglen, der åbner døren til verdener som musik, rejser og oplevelser, informationsteknologi, spil, internationalt samarbejde, udvikling og inspiration. Det er svært at forestille sig, at det er muligt at leve et normalt børne- og ungdomsliv uden at kunne engelsk på et rimeligt niveau.

ENGELSK PÅ ARBEJDE

Mange forældre oplever på deres egen krop, at der er et stigende ønske om og behov for at kunne klare sig på sproget også i arbejdslivet. De har følt, at deres engelsk-kompetencer ikke er tilstrækkelige, og at det er noget, som de skal arbejde med at forbedre. Engelsk er i arbejdslivet blevet til et redskab, det er nødvendigt at beherske. At beherske engelsk er i dag en selvfølge i flere og flere jobs. Det er heller ikke længere nok at kunne sproget på det, man kunne kalde uformelt samtaleniveau. Flere og flere jobs kræver engelsk i både skrift og tale. Ikke mindst behovet for at kunne læse og forstå komplicerede ting i form af manualer og instruktioner har bredt sig til flere og flere funktioner i arbejdslivet. Kort sagt: Det er svært at forestille sig et fremtidigt voksenliv uden at kunne engelsk i skrift og tale på et rimeligt niveau.

ENGELSK – EN OPGAVE FOR SKOLEN

Vi har dermed også en situation, hvor engelsk er blevet så vigtig for det enkelte menneske og for samfundet, at man ikke kan overlade det til hjemmet og forældrene at sikre, at barnet tilegner sig en grundlæggende beherskelse af sproget. Skolen må træde til. Heri er alle enige.

Dette er også en del af baggrunden for, at man i dag ønsker at starte tidligere på engelskundervisningen. Undersøgelser viser, at jo længere man venter, jo større forskelle vil der være i børnenes viden og kunnen i engelsk. Disse forskelle er i afgørende omfang betinget af de vilkår, som barnet er vokset op under.

Lad os tage Johannes på 7 år. Han kunne allerede som 4-årig tage telefonen og svare på engelsk. Han var inden skolealderen vidt berejst med sine forældre og vant til at møde engelsk i dagligdagen og i fritiden. Han skal nok få lært engelsk – også uden skolens hjælp.

Men børnene møder med meget forskellige forudsætninger. Nogle tosprogede elever har således en anden baggrund for at lære engelsk end andre børn.

Undersøgelser viser, at jo tidligere børn starter, jo mindre forskel vil der være i deres parathed til at lære engelsk. Skolens rolle vil i høj grad dreje sig om at få børnenes "antenner" rettet ind mod engelsk. Vænne dem til at lytte til engelsk, supplere og justere det, som børnene møder uden for skolen.

HVAD ER DET, DANSKE BØRN OG UNGE ER GODE TIL?

I Danmark har vi den opfattelse, at engelsk, det er noget, vi kan, noget, vi er gode til. Det er også rigtigt, når vi taler om mange vigtige sider af det at kunne sproget. Danske elever har stor selvtillid, når det gælder engelsk. De tør meget og kaster sig ud i selv komplicerede forhold. Det er godt, for *risktaking*, det at tage chancer, er en vigtig del af det at blive god til et sprog. Man bliver ikke god til engelsk ved at holde sin mund på perfekt engelsk, som den gamle danske sprogprofessor Otto Jespersen, opfinderen af Naturmetoden, sagde i begyndelsen af forrige århundrede.

Det er blot ikke nok at turde. Når vi ser på internationale undersøgelser, klarer danske elever sig imidlertid skuffende, når det gælder ting som lytte- og læsefærdighed, ordforråd og ikke mindst evne til at formulere sig præcist skriftligt.

Der er i Danmark en tendens blandt elever til, at man er tilfreds med det, man kan. Som det udtrykkes af en elev, der blev interviewet i forbindelse med evaluering af engelsk i grundskolen: *My English is good enough*.

Det er nødvendigt, at danske elever forstår, at det at beherske engelsk kan være sjovt, og at meget kan leges ind, men at det også er nødvendigt med hårdt arbejde. Det at lære et fremmedsprog er en langvarig proces, der kræver, at man bruger den nødvendige tid på at udvikle

sproglig præcision og variation. En engelsk sprogforsker har kaldt det, der sker i de moderne engelsktimer, og som ofte ser ud som sjov, spil og leg, for "leg for alvor".

Det er vigtigt, at eleverne forstår, at der altid er en hensigt med den leg og de forhåbentlig mange sjove aktiviteter, der præger engelsktimerne. Det er imidlertid også nødvendigt at "terpe", at lære udenad, virkelig at kunne noget på fingerspidserne for at blive virkelig god til sproget. Fremskridtene er tydelige og hurtige i starten, men senere kan de se langsommere ud, og der skal nu arbejdes hårdere og mere målrettet.

Målet må være, at danske elever siger: *My English is never good enough*.

Hvad siger **LOVEN?**

Fra 2004 er starttidspunktet for engelsk rykket et år frem – fra 4. klasse til 3. klasse. Det betyder, at der i folkeskolen skal undervises i engelsk på 3. klassetrin og på hvert af de efterfølgende klassetrin til og med 10. klasse. Frie grundskoler kan selv bestemme starttidspunktet, men langt de fleste følger bestemmelserne for folkeskolen, dog med en tendens til at starte et år tidligere, end loven foreskriver.

Hvilke krav stilles der til **KVALITETEN** af engelskundervisningen?

I 2003 blev der udsendt et hæfte for hvert fag i folkeskolen med titlen Fælles Mål. I hæftet for engelsk står der, hvad eleverne skal kunne, og hvad de skal arbejde med.

BINDENDE TRINMÅL

Som noget nyt fastsætter undervisningsministeren bindende trinmål på bestemte klassetrin. De beskriver, hvad man skal have lært efter 4., 7., 9. og 10. klassetrin inden for de fire hovedområder i faget: kommunikative færdigheder, sprogtilegnelse, sprog og sprogbrug og kultur og samfundsforhold.

Trinmålene beskriver, hvad man tilstræber, at eleverne skal kunne efter de forskellige klassetrin. De kan bruges til planlægning af undervisningen og til at vurdere elevernes udbytte af den. Slutmålene beskriver målet for, hvad eleverne skal have lært, når de går ud af skolen.

Undervisningsministeren udsender desuden læseplaner, hvor indholdet af undervisningen beskrives. Disse læseplaner er kun vejledende, så en kommune eller skole kan vælge at lave sine egne læseplaner i stedet for. Skolens læseplaner skal godkendes af kommunalbestyrelsen efter indstilling fra skolebestyrelsen. I praksis overtager skolerne de vejledende læseplaner, der så er bindende for lærerne.

Der udsendes også beskrivelser fra Undervisningsmi-

nisteriet af, hvordan lærerne kan nå trinmålene. De er også vejledende og kan enten ændres eller overtages og gøres bindende af kommunerne. Lærerne *skal* bruge beskrivelserne, der vedtages, når de planlægger undervisningen. I praksis vælger langt de fleste kommuner at benytte Undervisningsministeriets forslag til beskrivelser.

FOKUSOMRÅDER I UDVIKLINGEN PÅ DE FIRE FORLØB

Det er en god ide, at elever og klasser deltager i internationale samarbejdsprojekter, f. eks. i form af skolepartnerskaber for at gøre engelsk levende og relevant for dem. De kan også bruge computeren som kreativt skriveværktøj, kilde til informationssøgning, træningsopgaver og til at komme i kontakt med andre.

FOKUSOMRÅDER PÅ 1. FORLØB

Undervisningen foregår på engelsk i alle forløb, og læringen er en vigtig rollemodel. På begyndertrinnet er det at kunne lytte og forstå fundamentet. Gradvist udvikles et aktivt klasseværelsessprog, bl.a. gennem mange aktiviteter, hvor eleverne har mulighed for at imitere og gentage ord og vendinger, f.eks. i form af sange, rim og remser, små dialoger eller små historier. Handling og sprog kædes sammen. Eleverne lærer gradvist at læse engelsk, først enkeltord og senere lettere tekster.

FOTO: PIA BURMØLLE

FAKTA

I FORMÅLET FOR ENGELSK STÅR DER

”Formålet med undervisningen i engelsk er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, så de kan **forstå talt** og **skrevet engelsk** og kan **udtrykke sig mundtligt og skriftligt**. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes bevidsthed om engelsk sprog og sprogbrug samt om sprogtilegnelse.

Stk. 2. Undervisningen skal skabe rammer for **oplevelse, indsigt** og **samarbejde** samt styrke elevernes aktive medvirken. Herved skal undervisningen bidrage til, at eleverne bevarer lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres videre udvikling.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne indsigt i kultur- og samfundsforhold i engelsktalende lande og derved styrke deres **internationale forståelse** og forståelse af **egen kultur**.

I begyndelsen kan eleverne skrive ved at kopiere enkelte ord. Det kan senere udvikle sig til, at de kan skrive små tekster. Elevernes selvtillid og lyst til at bruge sproget prioriteres højere end sproglig præcision. Elevernes tillid til egne evner og muligheder er i fokus. Det overordnede mål er med et engelsk udtryk at give eleverne **confidence** (selvtillid).

FOKUSOMRÅDER PÅ 2. FORLØB

Eleverne lærer gradvist forskellige typer af samtaler ved par- og gruppearbejde, rollespil, klassesamtaler og fremlæggelser ved hjælp af plancher og medieproduktioner.

For at blive gode til at læse engelsk, skal de læse så meget som muligt. De kan f. eks. læse hver for sig eller søge information på nettet. Elevernes skrivelyst videreudvikles gennem kreative skriveaktiviteter, fra de mere bundne opgaver til at de kan udtrykke sig selvstændigt. Grammatikken lærer de ikke separat, men i meningsfulde sammenhænge. Udviklingen af et flydende sprog, der er præget af sikkerhed i at forstå tale og skrift, er i fokus – på engelsk vil vi kalde det **fluency** (tale- og skrivefærdighed).

FOKUSOMRÅDER PÅ 3. FORLØB

Eleverne skal kunne benytte engelsk i samtaler i klassen i forbindelse med samarbejde med kammeraterne og i diskussioner, redegørelser og præsentationer.

Det er fortsat vigtigt, at eleverne arbejder med at lytte, også til mere nuancerede emner end dem, de kender fra deres egen hverdag. Det samme gælder for læsningen, hvor eleverne skal udvikle deres læsefærdighed gennem både faglige tekster og skønlitteratur. Eleverne skal kunne anvende metoder til skriftlig fremstilling og udtrykke sig skriftligt i mere sammenhængende form. De skal kunne lægge mærke til og vurdere ord og vendinger, der kan give anledning til misforståelser, når man taler med en anden person.

Udviklingen af et præcist og varieret sprog er i fokus, både når det gælder om at modtage og afsende – med et engelsk udtryk handler det om at udvikle elevernes **accuracy** (præcision).

FOKUSOMRÅDER PÅ 4. FORLØB

På mange måder ligner det 3. forløb, men der bliver lagt mere vægt på, at eleverne udvikler et mere nuanceret og præcist ordforråd, både i tale og skrift. De vil desuden arbejde med at lære at forstå tekster med mere kompliceret indhold, om kultur- og samfundsforhold i engelsktalende lande og om flere forskellige typer engelsk. Arbejdet med grammatik vil indgå både i tekstarbejdet og i den mundtlige og skriftlige produktion. Arbejdet vil bestå i at fæstne elevernes sprog, både hvad angår **confidence**, **fluency** og **accuracy**.

FOTO: PIA BURMÖLLE

Evaluering

Som et led i undervisningen skal der foretages en løbende evaluering. Den har til formål at vurdere, i hvilket omfang de opstillede mål og udbyttet af undervisningen er nået. Den skal også anvendes til vejledning og planlægning af undervisningen for den enkelte elev.

Evaluering er mange ting. Vi skal i Danmark i gang med at udvikle nogle evalueringsformer, som både er god evaluering af de målbeskrivelser, som vi finder i Fælles Mål, men som samtidig også bidrager til og er en del af den undervisning, som de skal beskrive.

Fire evalueringsformer trænger sig på som væsentlige. Dem vil forældre komme til at møde i skolens engelskundervisning:

1. TEST

Et systematisk materiale, som kan vise, om eleverne har nået målene, lavet af lærere eller andre eksperter. De kan være standardiserede, så resultaterne kan opgives, som et tal, der kan sammenlignes med andre elevers præstationer, ja også med andre elevers og skolars resultater rundt om i landet.

2. LOGBØGER

Den enkelte elev bruger bøger eller hæfter, hvor hun skriver ned, hvilke mål hun har med undervisningen. Hun beskriver ofte også, hvilke aktiviteter hun har gen-

nemført og planlagt at føre ud i livet i fremtiden. Endelig indeholder den en evaluering af, hvad eleven har lært og nået. I nogle typer af logbøger skriver læreren også kommentarer og evaluerer elevens arbejde. Det vil sige, at logbogen er elevens planlægnings- og evalueringsredskab.

3. UDVIKLINGSPORTEFØLJE

Eleverne vælger et udvalg af egne arbejder gennem en periode ud fra nogle opstillede retningslinier. De anbringes i en mappe. En sådan mappe giver et overblik over, hvad eleven har lavet i en periode, og i mappen kan der også være elevens målbeskrivelser og evaluering og kommentarer fra lærere og forældre.

Den er velegnet som redskab til evaluering og kan danne udgangspunkt for samtalen om det faglige standpunkt i forbindelse med forældresamtaler.

4. EVALUERINGSOPGAVER

Kan være alle mulige former for opgaver og spørgsmål, som eleverne skal svare på, så man får et indtryk af, hvad de kan. Det kan f. eks. være en fri skriftlig opgave.

Ofte vil der være tale om en vekselvirkning mellem de forskellige former. Udtrykket løbende intern evaluering understreger netop behovet for, at evalueringen sker undervejs. Dermed har den større mulighed for at blive

en del af undervisningen og ikke kun evaluering, der tager tid fra undervisningen.

SYNLIGE FREMSKRIDT

Vi har brug for at evaluere, ikke mindst når det gælder talt og skrevet sprog, hvor det er svært at vurdere fremskridtet i egne færdigheder, når vi når ud over det eller de første års undervisning. At lære sprog tager tid, og fremskridtene kan synes usynlige. Især fordi man som elev hele tiden har muligheden for det helt nærliggende: at sammenligne sig med kammerater, der også flytter sig og det måske i et tempo, der er hurtigere end ens eget.

Hvor mange gange har lærere spurgt Søren i 8.A, om han ikke også synes, at han er blevet bedre til engelsk, og fået svaret "Næææh." Evalueringsopgaver er muligheden for at komme i dialog med Søren og gennem konkrete eksempler drøfte, om han har flyttet sig f.eks. i forhold til lignende opgaver for et antal måneder siden.

For at eleven kan være med til at sætte mål må han eller hun selv have klarhed over styrker og svagheder. For at kunne være aktiv, når målene forfølges, må eleven være i stand til at forstå målene og se, om de er nået.

Frem for alt er det vigtigt, at målene er formuleret, så alle parter, elever, forældre og lærere er i stand til at se tegn på, at målene er nået eller delvis nået.

EKSEMPLER PÅ EVALUERINGSOPGAVER

1. **Pararbejde**, hvor elever udveksler oplysninger, optages på bånd eller video.
2. Små **elevfremlæggelser** optages på bånd.
3. Elever har skrevet en **mini-fortælling** på nøjagtig 50 eller 100 ord. Produktet gemmes.
4. Elever har **nedskrevet spørgsmål** til hinanden over en fælles, læst tekst. Produktet gemmes.
5. Eleverne har sammen i grupper produceret en **radioudsendelse** på tre minutter. Den optages på bånd eller video.
6. Eleverne har udført et **rollespil** for klassen. Manuskriptet er gemt, stykket er opført og optaget på **bånd** eller **video**.
7. Eleverne siger engelske rim og remser eller **tonguetwister** (ord eller sætning, som det er svært at udtale) i kor og enkeltvis. Opføres for klassen og optages på video.
8. Eleverne har parvis planlagt en **én-dages armchair travel** til London ved hjælp af nettet og turistbrochurer. De har skrevet dagbog og fremlagt deres plan for klassen.

Moderne engelskundervisning rummer masser af eksempler på evalueringsopgaver, som forældre vil møde, når læreren skal konkretisere, om ens barn lever op til de opstillede mål.

TESTNING OG PRØVER

Undervisningsministeriet har planer om, at elever i 7. klasse skal testes gennem en national test i forhold til de opstillede trinmål for klassetrinnet, måske fra foråret 2008, men det endelige starttidspunkt er endnu usikkert. Testen skal være IT-baseret og adaptiv, hvilket betyder, at den tilpasses efter den enkelte elevs niveau, så den kan vise, hvad eleven har tilegnet sig (elevens standpunkt) og ikke blot, hvad eleven ikke kan i forhold til det opstillede mål for 7. klasse. Resultatet er fortroligt og skal bruges i den løbende evaluering af barnets sproglige udvikling i faget med henblik på at tilrettelægge en relevant undervisning for det enkelte barn.

Eleverne kan aflægge prøve i faget i 9. og 10. klasse. Fra sommeren 2007 bliver prøven i 9. klasse obligatorisk. Prøven er indtil videre kun mundtlig, men indenfor den nærmeste fremtid kan det forventes, at der også vil blive en skriftlig prøve. I 10. klasse kan der både, hvis elev og forældre ønsker det, aflægges en mundtlig og/eller skriftlig prøve. I løbet af efterårs månederne modtager eleverne rådgivning og informationsmaterialer af skolens ungdoms- og uddannelsesvejleder. Heri er be-

skrevet hvilke prøver, eleven skal have taget for at kunne søge ind på de forskellige uddannelser efter grundskolen.

Hele faghæftet findes på www.faellesmaal.dk

Sådan foregår **UNDERVISNINGEN**

BEGYNDERUNDERVISNING I ENGELSK

Selv om engelskundervisningen først starter i 3. klasse, vil der være nogle børn, der allerede kan forstå og tale lidt engelsk. For andre er det et næsten ukendt sprog, hvor de først skal vænne sig til nye lyde og ord. Der kan derfor forventes en stor spredning i klassen lige fra starten.

Det er her vigtigt at huske, at det første skridt i de fleste børns møde med et nyt sprog er at lytte og egentlig ikke at sige noget. Vi kalder dette "retten til at tie stille". Hermed mener man, at det er naturligt for mange børn at være afventende. De vil først føle sig en smule sikre, før de kaster sig ud i at sige noget på det nye sprog. Det er der taget hensyn til i de nye læreplaner for 3. klasse. Lærerens opgave er at motivere eleverne til at komme ud af denne fase, at få lyst til at sige noget på engelsk, men også så vidt muligt at vente, til det sker af sig selv, fordi eleven simpelt hen ikke kan lade være.

BØRNENE GLÆDER SIG

Langt de fleste børn glæder sig til at lære engelsk. Børnene har hørt deres sangidoler synge på engelsk, de har et væld af legetøj med engelske betegnelser, og de kender til spil, hvor kommandoerne er på engelsk. Desuden er de fleste udenlandske film på engelsk med danske undertekster, og ikke mindst findes der mange engelske

ord, der er optaget i det danske sprog eller bruges i stedet for danske ord. Mange børn har på rejser i udlandet eller ved besøg af udenlandske gæster i hjemmet mødt mennesker, der taler andet end dansk. For dem er det naturligt at lære engelsk. De har allerede fornemmet, at de forstår noget af det, der bliver sagt – ikke hvert ord, men meningen. Ja, forældrene kan ikke længere tale engelsk sammen, når de gerne vil udveksle hemmeligheder.

For nogle af børnene i en klasse vil engelsk være deres møde med fremmedsprog nummer to. Først har de skullet lære deres modersmål, derefter dansk og nu engelsk. Gennem mødet med dansk har nogle af dem udviklet gode sprogstrategier for at forstå dansk, f.eks. at de ud fra helheden – og ikke det enkelte ord – kan forstå, hvad der foregår. Sådanne strategier er til stor nytte, når man skal lære et fremmedsprog. Til gengæld har nogle af eleverne med anden etnisk oprindelse ikke gennem deres tidlige barndom mødt den engelsksprogede børnekultur med den mangfoldighed af ord, der indgår i mange børns dagligsprog, ligesom de heller ikke har hørt det talte engelske sprog gennem engelsksprogede film på TV.

TAL ENGELSK MED DINE BØRN

I undervisningsvejledningen står, at undervisningen foregår på engelsk. Nogle børn skal først vænne sig til,

FOTO: PIA BURMØLLE

at de ikke behøver at forstå hvert enkelt ord, men kan forstå, hvad der skal ske gennem lærerens verbale og kropssproglige forklaringer. Hjemme kan små engelske instruktioner stimulere til forståelsen, f.eks. "Anna, could you put the glasses on the table, please? Thank you."

Det er vigtigt, at børnene føler sig trygge i undervisningen og tør forsøge at udtrykke sig på fremmedsproget, når de er parate til det, også selv om de laver fejl. Der vil derfor ikke mindst i starten være mere vægt på at forstå end at kunne udtrykke sig. Der kan være lang vej fra, at et ord er hørt, til det bliver en del af barnets eget sprog. Måske skal nogle ord høres mere end tyve gange. Andre kan være sjove ord og huskes meget hurtigt. F.eks. synes børn, at ordet *hippopotamus* er morsomt at sige og husker det hurtigt.

I vejledningen understreges det ligeledes, at børnene ikke er sproglige begyndere. Udgangspunktet må tages i elevernes sproglige forudsætninger, elevernes generelle omverdensforståelse samt deres allerede indarbejdede arbejdsvaner og -metoder. Fra faget dansk kender eleverne de færdigheder, der også er centrale i fremmedsprogsundervisningen: at lytte, imitere, se, tale, læse og skrive. Eleverne tilegner sig sprog forskelligt og med forskellig hastighed. Nogle får mest ud af at høre sproget, nogle af at imitere, nogle skal skrive det og nogle skal bevæge sig, bruge kroppen, gøre noget osv. Man kan

således bedst tilgodes alle elever i klassen ved at sørge for, at aktiviteter og materialer er varierede og alsidige.

Undervisningen kan starte med sange, rim, remser fra den engelsksprogede børnekultur. Børnene vænner sig til de nye lyde, som de lærer at imitere, mens de samtidig tilegner sig et væld af hverdagsord på en sjov måde. Ofte kan disse aktiviteter ledsages af bevægelser, og senere kan eleverne læse teksterne. De vil efterhånden vænne sig til skriftlig engelsk ved at lave egne ordbøger, skrive ord og små sætninger af.

LEG MED ORD DERHJEMME

I kan sagtens hjælpe jeres barn med at forberede det på at lære engelsk. Børnene opfatter ikke, om et ord stammer fra engelsk eller fra dansk. For dem er det bare en betegnelse, der dækker det, de vil udtrykke. F.eks. spurgte en pige i starten af 3. klasse: "Hvad hedder computer på engelsk?" Som forældre kan I derfor forberede jeres barn ved at prøve at samle på engelske ord og derved skærpe barnets bevidsthed om det engelske sprog. Tag et kig rundt i køkkenet og i skabene. Her vil I sikkert finde ordene: orange juice, cornflakes, sandwich, cookie, ketchup, dressing, peanuts, chips, burger, hot dog, soft ice, bacon, barbecue sauce, Coca cola og mange flere.

Et kig i barnets værelse, i klædeskabet eller skufferne

giver ord som: sweater, T-shirt, jeans, fleece, teksterne på T-shirts og rygsækken. Ikke mindst blandt legetøjet: Star wars, gameboy, Barbie, Batman mm. Sportsverdenen myldrer med engelske benævnelser: tennis, baseball, bat, basketball, volleyball, gocart og de, der ligner: swimming, football, boxing mm. Eller fra den elektroniske verden: camera, video, harddisk, printer, home cinema, keyboard, downloade, memory stick, tape.

Inden for dyreverdenen findes en række benævnelser, der ligner de danske, men har en anderledes udtale, f.eks. tiger, elephant, cat, mouse, hamster, crocodile.

Ligeledes har vi en lang række ord, der ligner. Man kan gætte sig til betydningen: apple – æble, pear – pære, book – bog, hair – hår, jacket – jakke mm.

Det gælder om, at man som forældre finder balancen mellem at støtte og stimulere barnet på en måde, så aktiviteterne ikke bliver et pres for det. Vis interesse for, hvad der er foregået i undervisningen, og hvilke nye ting barnet har lært. Lad det vise jer sine bøger, egne ordbøger eller andet, det har arbejdet med, og husk at rose jeres barn.

HVORNÅR MØDER JEG MIT BARN'S ENGELSKLÆRER?

Mange skoler har tradition for, at engelsklæreren præsenterer faget og fortæller om undervisningen på et forældremøde i det år, undervisningen begynder. Mødet er

IDE

Lav nogle **lege** med børnene med at **samle på ord**. I kan f.eks. nævne ord fra en bestemt kategori og se, hvor mange I kan samle. Samme **kategori** kan tages op nogle uger senere for at "**checke**", om ordene huskes, eller om der er kommet flere til. I kan også lave en **engelsk collage** med udklip fra kataloger, der kan sættes på en opslagstavle.

Når I skal køre lange ture, kan I synge **sange** med engelsk tekst eller finde ord fra vejen. Mange børn kan lide at **gå på opdagelse i bøger**, så en billedordbog vil være en velvalgt fødselsdags- eller julegave. Der findes mange lette **engelske børnebøger** med sjove illustrationer. Nogle biblioteker har et udvalg, eller de kan købes via internettet eller på rejser i engelsksprogede lande.

Computeren og ikke mindst **internettet** giver også mange muligheder for, at man kan **støtte** sit barns **parathed** til at **lære engelsk**. I kan f.eks. sammen lave nogle af de mange små spil, hvor barnet skal lytte og eventuelt læse og udføre en handling, der viser, at det har forstået oplægget. Mange af disse **spil** kan købes, men de kan også findes f.eks. på Undervisningsministeriets inspirationsside til undervisningen, EMU.

Her findes både et elevunivers specielt beregnet på at støtte elever på **begyndertrinet**:
<http://www.emu.dk/elever0-3/humfag/index.html>

Prøv også at se under netbaseret materiale til 3. klasse på :

<http://www.emu.dk/gsk/fag/eng/eng-3kl/index.html>

måske et arrangement, hvor eleverne optræder med sange, rim og remser eller mini-skuespil.

Desværre afsætter kun de færreste skoler ressourcer af til, at engelsklæreren kan deltage i andre forældrearrangementer eller forældresamtaler. Det vil oftest kun være dansk- og matematiklæreren, der er til stede. Der kan derfor være langt imellem møderne med engelsklæreren. Det er altså ikke, fordi engelsklæreren ikke er interesseret i at deltage i forældresamarbejde, men fordi skolens ressourcer prioriteres anderledes.

Nogle lærere sender årsplaner, månedsplaner eller breve til hjemmet for at orientere om undervisningen, men som oftest vil det være klasselærerne, der videreformidler de mundtlige informationer om elevens arbejde og fremskridt.

FAGENES ROLLE HAR ÆNDRET SIG

Meget har ændret sig, siden I forældre blev undervist for 20-30 år siden. Skolen bruger i dag engelskmaterialer, som bestræber sig på at slå bro mellem engelsk som færdighedsfag og kulturfag og som redskab. I den forbindelse er internettet selvfølgelig oplagt - det meste her er jo på engelsk.

Mange skoler arbejder med materialer, der inddrager brug af IT og internet. Ofte vil materialer i skolen i dag bygge på kulturmødet med børn, unge og voksne fra engelsktalende lande.

Eleverne skriver tit små sketches, spiller rollespil og arbejder med sangtekster. De arbejder ofte i små grupper, og eleverne arbejder mere selvstændigt, end da deres forældre gik i skole. Det er et krav, at eleverne taler engelsk med hinanden, mens de arbejder, også når læreren ikke er til stede. Det kan lykkes i dag, fordi eleverne ikke betragter det som et problem. Men det kræver selvdisciplin.

Traditionelt er engelskundervisningen bundet til klasseværelset, men nu arbejder eleverne også med materiale fra bøger, aviser, videoer og bånd.

En forskel mere er, at deltagerne i undervisningsforløbene i klassen ikke kun er læreren og eleverne, men via internettet deltager fra hele verden. Når eleverne arbejder aktivt med internettet, har de også en ægte modtager. Internettet giver eleverne mulighed for at dele deres ideer og viden med andre elever og med mennesker i hele verden.

Et **EKSEMPEL** fra praksis

En 8. klasse arbejder med temaet britisk fodbold. Eleverne skal gruppevis arbejde med et område, som de interesserer sig for, og som de ved noget om i forvejen fra medier og interesser.

De skal altså arbejde med noget, som mange vil kunne tænke sig at vide mere om, og som de kunne tænke sig at fortælle andre om - både i klassen og til klassens udenlandske venskabsklasse. Resultatet af arbejdet skal nemlig formidles videre til en partnerklasse i udlandet via elektronisk post.

Læreren har fundet passende bogligt materiale samt en webside, der indeholder de nødvendige oplysninger. Læreren har altså fundet den vej, som eleverne skal tage gennem materialet. Hermed er noget af elevernes arbejde en læringsituation, der ikke er meget forskellig fra at arbejde med traditionelt tilrettelagt undervisning, hvor eleverne arbejder med en lærebog eller et skolebibliotek.

Andre dele af arbejdet vil være meget anderledes, fordi eleverne vil komme til at arbejde med autentisk materiale, noget som ikke er lavet til engelskundervisning. Dette materiale vil ofte være vanskeligere og tvinge eleverne til at samarbejde og til at benytte bl.a. hensigtsmæssige læsestrategier, idet de ikke kan forstå alt. Internettet er dynamisk og giver mulighed for at søge i et uendeligt og først og fremmest uforudsigeligt materiale.

IDE

ET EKSEMPEL

Vi følger en gruppe elever, mens de arbejder. De taler engelsk med hinanden. Eleverne logger på <http://www.soccernet.com>. Der kommer forslag til, hvilken klub de vil arbejde med.

De vælger 'link' til Manchester United og finder blandt andet klubbens 'homepage.'

Eleverne formulerer, hvad de gerne vil finde ud af om klubben og dens historie, spillere og andet. De begynder at læse og søger efter relevant stof. De finder stof, der ser spændende og relevant ud, og som kan magtes rent sprogligt.

Henrykkelse!

De downloader stof som tekstfil til diskette for nærmere eftersyn og læser det sammen. De læser og printer formodet **relevant stof** ud og fordeler stof imellem sig, læser, tager notater, spørger hinanden og redigerer i den oprindelige tekst. **Noget er sprogligt svært**. De giver op og går videre med andet stof.

De afslutter søgningen, tager disketten ud

og går sammen til en anden computer, lægger filer ind på tekstbehandling og omskriver, retter og redigerer.

En elev går tilbage til en computer med adgang til www. De søger efter supplerende materiale, herunder billeder og statistikker.

Eleverne mødes igen og fremlægger for hinanden, planlægger fremlæggelse i klassen og materiale til modtagere kopieres. Hver elev fra gruppen fremlægger for en anden gruppe elever i klassen. De fortæller om klubbens historie, bedste resultater, berømte spillere etc. Fotos og statistikker benyttes.

Gruppen mødes igen. De **evaluerer** processen og fremlæggelsen med gruppen og med klassen.

Materialet gøres færdigt og sendes elektronisk til klassens venskabsklasse. **Reaktioner** fra klassens **udenlandske samarbejdspartner** læses og diskuteres. Den danske klasse arbejder ligeledes med materiale, som den har fået fra den udenlandske samarbejdspartner.

Hvorfor foregår undervisningen sådan?

Forløbet med fodboldklubberne her er typisk for den læreproces, vi ser, når eleverne arbejder med engelsk i dag i de ældste klasser. Eleverne arbejder i en lille gruppe. De forfølger deres egne mål inden for de rammer, som er givet af læreplaner og lærerens valg. De er også styret af deres egen nysgerrighed og interesser og har et uhyre stort materiale til deres disposition. Læreren underviser traditionelt noget af tiden, men kommer også ind som forhandlingspartner, der kan forsøge at give eleverne råd omkring et materiale, der også er ukendt for ham/hende. Nogle lærere vil finde dette element af uforudsigelighed frustrerende og måske skræmmende. Andre vil finde det frigørende og inspirerende.

Eleverne har med andre ord arbejdet med engelsk på en måde, der minder meget om den måde, man bruger sproget uden for skolen. Sproget er et værktøj til at skaffe sig oplysninger og viden, som man er interesseret i, og som man har behov for at formidle videre til en anden interesseret partner. Denne kommunikation er nødt til at foregå på det fælles sprog engelsk.

HVAD HAR ELEVERNE LÆRT?

- De har lært noget om at søge oplysninger
- De har lært at arbejde kritisk med store mængder tekst
- De har diskuteret søgeprocessen, mens den fandt sted. De har forhandlet
- De har benyttet forskellige måder at læse på
- De har arbejdet med elementer af den procesorienterede skriveproces, hvor det gælder om at rette og forbedre undervejs
- De har fremlagt på engelsk for andre
- De har formidlet deres viden i elektronisk form til en ægte modtager i et andet land, som også er interesseret i engelsk fodbold
- De har gjort erfaringer med engelsk som ægte kommunikationsmiddel
- De har måske også snakket dansk ind imellem, men de har hele tiden været bevidste om, at fremlæggelse og produkt skulle være på engelsk. De har hermed også lært nogle færdigheder, der er centrale i forhold til det at arbejde projektorienteret med og i engelsk

FOTO: PIA BURMÖLLE

Hvorfor skal eleverne arbejde med den internationale dimension?

Når man arbejder med engelsk, er det naturligt også at medtænke den internationale dimension i undervisningen. Hvordan man så rent praktisk griber det an, kan der være flere svar på, men ét er sikkert: det er et område, som interesserer børn, og som de derfor er motiverede for at kaste sig ud i.

Engelsklæreren er forpligtet til at inddrage området i undervisningen, og desuden er det en fantastisk mulighed for at være med til at klæde børnene på til en global fremtid, i hvilken kommunikationen landene imellem er i konstant udvikling. Det handler om at bibringe børnene nogle af de internationale kompetencer, der uundgåeligt vil blive helt nødvendige i deres ungdoms- og voksenliv.

Det er ikke noget, der skal vente til eleverne er kommet langt ind i skoleforløbet. Da arbejdet med engelsk tager sit udgangspunkt i elevernes nære verden, arbejder eleverne med emner, som de umiddelbart kan identificere sig med, og som på kortere sigt kan anvendes i den første aktive kommunikation på fremmedsproget.

Tal, farver, tøj, krop, dyr, mig selv og min familie er alle emner, som naturligt hører hjemme hos denne aldersgruppe. Ord og vendinger, som indlæres i disse forløb, kan med succes anvendes i små udvekslingsopgaver med elever fra andre lande. Der arbejdes ligeledes meget med rim, remser, sange og sanglege på dette trin i engelskundervisningen, ligesom klasserne kan lave små

dialoger og f.eks. forskellige former for dukketeater. Det hele kan optages på bånd eller video og sendes til partnerklassen.

MØD ANDRE KULTURER

Det er en kendt sag, at man forstærker kendskabet til sin egen kultur gennem mødet med det fremmede. Det er netop i mødet med andre kulturer, at man naturligt reflekterer over sin egen. Det er i mødet med andre værdier, at man kommer til at værdsætte eller tilpasse og nytænke sine egne værdier. Vi sammenligner og spejler os i hinanden og får på den måde fat i begreber som indsigt, kendskab og forståelse. Åbenhed, nysgerrighed, fantasi og evnen til at sætte sig i andres sted er centrale begreber i arbejdet med at tilegne sig internationale kompetencer. Igennem dette arbejde kan vi være med til at nedbryde fordomme.

Eleverne kan på sigt etablere venskaber og udvikle deres sprogkunderskaber gennem forskellige kommunikationsformer. Samarbejdet med elever fra andre lande består ofte i, at elever og lærere arbejder i projektorienterede undervisningsforløb parallelt med kolleger og kammerater i andre lande, hvor arbejds sproget er engelsk ud fra de givne elevforudsætninger. Det er fint i disse forløb at arbejde tværfagligt, da elevernes forskellige kompetencer kan udnyttes.

Internationale undersøgelser viser, at elever, der har

arbejdet med internationalt samarbejde, er mere motiverede for arbejdet med engelsk og har et bedre fagligt standpunkt end klasser, der ikke har prøvet denne side af engelskundervisningen. Også af den grund er det et vigtigt element i undervisningen.

IDE

TRAVELLING TEDDY

Et eksempel på et sådant forløb på mellemtrinnet er Travelling Teddy. Klassen har købt en **bamse**, som bliver udstyret med forskellige sjove eller interessante input, inden den sendes til **partnerklassen**. Teddy bliver en slags **national budbringer**, der skriver hjem via e-mail om sine oplevelser. Teddys øjne og ører er eleverne i partnerklassen, der skriver, som om de er **Teddy**.

IDE

NEVER-ENDING-STORIES

Et andet eksempel på **internationalt samarbejde** er "Never-ending-stories". En klasse eller en gruppe elever påbegynder en **historie** i et af **partnerlandene**, sender den over nettet, hvor der skrives videre i det næste land. Emnet og længden besluttet, før projektet begynder. På denne måde kombineres de faglige mål med arbejdet omkring den **internationale dimension**.

A Danish Way?

Er der en konklusion på alt dette? Hvordan bliver vi bedre til engelsk i Danmark? Hvordan når vi et resultat, der berettiger os til den selvopfattelse, som mange danskere allerede har af vores færdigheder med engelsk?

Hertil er der vel kun et tilfredsstillende svar, sagt af den nu pensionerede professor Mogens Nielsen fra Danmarks Pædagogiske Universitet:

"Vi skal klare os bedre til næste år, end vi gjorde i år. Det er det, vi skal. Vi skal som elever, som lærere, som skole udvikle os i en bevidst ønsket retning. Vi skal erkende, hvor vi er svage, også i det faglige arbejde og bevidst søge at afhjælpe disse svagheder".

"Vi" betyder igen her skole, elever, lærere og forældre.

Men hvad er det, vi lægger vægt på, hvad er den bevidst ønskede retning? Hertil er svaret: Fælles Mål. Vi har nu fået en beskrivelse af de faglige mål, der er fælles for alle offentlige skoler, som alle skal følge, men som samtidig er så åben og så omfattende, at den indbefatter de "umålelige" ting, de ting, der ikke lader sig måle og teste, men som sagtens kan vurderes og evalueres. Denne vurdering kræver dialog mellem mennesker. Vi har hermed stadig et godt grundlag for samtale mellem lærere, elever og forældre i Danmark.

Den tradition skal udbygges og konkretiseres.

Forhåbentlig kan dette hæfte være med til at fremme denne proces.

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

ISBN-10: 87-91147-51-4
ISBN-13: 978-87-91147-51-7

